

Pasze rzepakowe w żywieniu świń

Alternatywę dla importu soi modyfikowanej genetycznie stanowi głównie rzepak wykorzystywany do produkcji olejów jadalnych oraz w ostatnich latach biopaliw. Zależnie od metody produkcji oleju czy to będzie ekstrakcja rozpuszczalnikiem czy za pomocą tłoczenia, otrzymuje się dwa rodzaje produktu paszowego: śrutę lub makuchy (wytłoki).

Zarówno nasiona rzepaku jak i wytłoki stanowią ważne źródło wartościowego białka oraz tłuszczu (oleju) dla zwierząt. Zawartość składników pokarmowych oraz wartość energetyczna wytłoków rzepakowych zależy od ilości pozostałego po tłoczeniu oleju. Im więcej tłuszczu w wytłokach tym mniej białka. Poekstrakcyjna śruta rzepakowa zawiera znacznie mniej oleju (około 3%) natomiast ilość białka jest wyższa i dochodzi do 38% podczas gdy w makuchach ilość białka wynosi około 30%. Ilość tłuszczu w wytłokach zależy od wilgotności ziarna poddawanego tłoczeniu oraz od rodzaju zastosowanej aparatury i może się wahać od 9 do 21 procent. Tłuszcz w wytłokach zawiera głównie nienasycone kwasy tłuszczowe takie jak oleinowy (56 - 68%), linolowy (18 - 22%), linolenowy (10 - 12%), erukowy (0 - 2%). Nasycone kwasy tłuszczowe stanowią tylko 4 - 6%. Wysoka zawartość nienasyconych kwasów tłuszczowych w wytłokach może wpłynąć na zwiększenie podatności na jęłczenie zarówno mieszanek jak i mięsa w czasie przerobu i przechowywania. Stąd też mieszanki paszowe zawierające makuchy powinny zawierać przeciwutleniacze jak np. witamina E, BHT, BHA.

Białko wytłoków charakteryzuje się korzystnym składem aminokwasowym. Zawierają stosunkowo dużo aminokwasów siarkowych (metioniny i cystyny) występujących zazwyczaj w niedoborze w paszach roślinnych, a lizyna ulega w mniejszym stopniu unieczynnieniu niż w poekstrakcyjnej śrucie na skutek mniej intensywnego ogrzewania.

Strawność składników pokarmowych w wytłokach jest dość niska, co jest związane z dużą zawartością włókna. Strawność białka wynosi u świń od 79 do 81%. Obluskiwanie nasion może poprawić strawność substancji organicznej u prosiąt i dorosłych tuczników o około 10% tak w przypadku śruty jak i wytłoków.

Na wartość pokarmową makuchów wpływa przede wszystkim zawartość glukozyolanów. Ogranicza to możliwość stosowania pasz rzepakowych w przypadku zwierząt hodowlanych ponieważ w ich organizmie może nastąpić kumulacja substancji szkodliwych dla zdrowia i może to wpływać na opóźnienie występowania u nich rui.

Lochy luźne i niskoprośne

Mieszanki dla loch będących w niskiej ciąży mogą zawierać do 8% makuchów rzepakowych natomiast ilość poekstrakcyjnej śruty rzepakowej może być wyższa (10% -15%). Można więc w mieszankach dla loch niskoprośnych zastąpić paszami rzepakowymi całe białko śruty sojowej.

Lochy wysokoprośne i karmiące

Pokrycie zapotrzebowania na energię u loch wysokoprośnych a szczególnie karmiących wymaga stosowania pasz o dużej koncentracji. Wysokoenergetyczne żywienie loch prośnych i karmiących mieszanką z udziałem tłuszczu wpływa na zwiększenie masy ciała prosiąt w dniu urodzenia, sprzyja wyrównaniu miotu oraz zmniejsza straty masy ciała loch w czasie laktacji. Tak więc niewielka ilość makuchu rzepakowego w przypadku loch wysokoprośnych i karmiących jest korzystna. Ilość makuchu rzepakowego w mieszance nie powinna jednak przekraczać 5%. Glukozyolany zawarte w makuchu obniżają zawartość jodu w mleku loch, a tym samym mają wpływ na odchowywane prosięta. Ponadto w kolejnych ciążach może zmniejszyć się ilość prosiąt urodzonych i odsadzonych od lochy.

Prosięta

Ostatnie badania wskazują, że po odsadzeniu prosiąt od lochy niewielkie ilości makuchu (do 5%) mają korzystny wpływ na ich przyrosty. Ma to znaczenie szczególnie w ekologicznym odchowie świń gdzie stosowanie poekstrakcyjnych śrut nie jest dozwolone, a makuchy mogą dostarczyć prosiętom wartościowego białka i oleju.

Tuczniki

Pasze rzepakowe najlepiej mogą być wykorzystane w tuczu świń. Stosowanie poekstrakcyjnej śruty rzepakowej jak i makuchu w mieszankach dla tuczników tylko nieznacznie obniża ich przyrosty w porównaniu do żywionych mieszankami w których głównym białkiem jest śruta sojowa. Nie stwierdzono również niekorzystnego wpływu makuchu rzepakowego na jakość tusz.

W okresie tuczu od 30 do 60 kg masy ciała ilość poekstrakcyjnej śruty rzepakowej lub makuchu może dochodzić do 15%, natomiast w drugim okresie (60-110 kg m.c.) może dochodzić do 20%.

Zastępowanie poekstrakcyjnej śruty sojowej, rzepakową lub makuchem ma duży wpływ na cenę mieszanek dla świń.

Relacje cen pomiędzy wybranymi paszami białkowymi.

	Cena 1 kg paszy w zł	Zawartość białka ogólnego, g	Koszt 1 kg białka
Śruta sojowa	1350	460	2,93
Śruta rzepakowa	550	380	1,45
Makuch rzepakowy	650	300	2,16

Najniższy koszt 1 kg białka uzyskujemy w poekstrakcyjnej śrucie rzepakowej jednak makuch rzepakowy oprócz białka jest również źródłem oleju i stąd jego wartość energetyczna jest wyższa niż śruty.

Podsumowując można stwierdzić że zarówno śruta rzepakowa jak i makuchy mogą stanowić cenną paszę dla trzody chlewnej. Trzeba jednak podkreślić, że nie można nią całkowicie zastąpić śruty sojowej, szczególnie w żywieniu zwierząt hodowlanych oraz zwierząt młodych.